

formgivare i dialog
muotoilijadialogi

Vaihto-ohjelma ruotsalaisille ja suomalaisille muotoilijoille
Suomalais-ruotsalaisen kulttuurirahaston Design-projekti 2003–2005
Ett utbytesprogram för formgivare i Sverige och Finland
Kulturfondens för Sverige och Finland Designprojekt 2003–2005

Jättefint, utmärkt!
Mahtavaa!
Generöst!
Unikt!

SUOMALAIK - RUOTSALAINEN
KULTTUURIRAHASTO

KULTURFONDEN FÖR
SVERIGE OCH FINLAND

EVALUERINGSRAPPORT • SAMMANFATTNING
YRJÖ SOTAMAA • 2006

Projektets uppkomst

Kulturfonden för Sverige och Finland (i fortsättningen kallad fonden) hade sedan våren 2000 arbetat för att finna nya och kompletterande linjer för fondens satsningar. Fondens strategigrupp presenterade sitt förslag för fondens styrelse i april 2001. Strategigruppen föreslog en satsning på ett större projekt, varvid ledamoten Lena Holger väckte och konkretiserade genom ordförandeskap i styrgruppen designprojektet Formgivare i dialog.

Bakgrunden till förslaget var att Finland och Sverige har en lång och rik historia vad gäller formgivning (1). Det finns många likheter mellan formgivnings- och arkitekturtraditionerna i Sverige och Finland. De båda länderna hade internationella framgångar på Triennalen i Milano redan i början av 1900-talet och framför allt på 1950- och 1960-talen. Framför allt gällde det utvecklingen av ett nytt modernt levnadssätt och användningen av trä och glas i den moderna formgivningen. Slutet av förra seklet lyfte fram nya områden för formgivning i bägge länderna, bl.a. när det gäller mediadesign och stärkte samarbetet mellan länderna även på detta område.

I slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet fattade både Finland och Sverige beslut på regeringsnivå om att främja formgivning, design och arkitektur. Målsättningen med dessa handlingsprogram är att främja användningen av formgivning 1) för att förbättra näringslivets konkurrens- och innovationskraft, 2) för att skapa god kvalitet i miljön och utveckla den nationella kulturen samt 3) för att stärka den nationella identiteten (landets varumärke).

Fonden motiverade projektet uttryckligen med formgivningens förändrade roll. ”Dagens industri och marknad ser annorlunda ut än under 1900-talet. Formgivning är inte längre enbart en självklarhet utan ett måste och då som ett viktigt konkurrensmedel. Därför är det allt viktigare att vi utvecklar våra produkter att svara mot alla våra behov och sinnen och tar detta ansvar på allvar. En dialog och ett utbyte av kunskap inom formgivning och design länderna emellan bidrar till utvecklande erfarenheter som ger oss en stark ställning också utanför våra gränser”.

Vision, mål, genomförande och allokerade resurser

Vision

Projektets målsättning är att befrämja samarbete och utbyte för de geografiskt nära men ändå olika kulturerna i Sverige och Finland. Tanken var att understryka de båda ländernas egenart och öppna nya möjligheter för samarbete. Nyckelorden för projektet var "tradition och förnyelse, utbildning och kompetens samt framtidstro och samarbete".

Syften

Fonden initierade och gav möjligheter till ett treårigt form- och designprojekt med välförberedda utbytesvistelser för unga (under 35 år) formgivare. Projektet var till för yngre professionella formgivare, som redan avslutat sina studier, som hade erfarenhet från arbetsmarknaden och som ville fördjupa sina kunskaper i något område inom formgivningen.

Syftet med projektet var att skapa en dialog mellan unga och erfarna formgivare samt att skapa arbetsmöjligheter och kontakter med industrin i grannlandet. Formgivarna skulle få möjlighet att arbeta i en professionell miljö, tillsammans med en mentor, som de själva hade valt som diskussionspartner eller handledare och med betoning på olika material i sitt arbete, antingen inom industridesign eller grafisk formgivning.

Genomförande av projektet

Designprojektet delade år 2003 ut stipendier till åtta olika projekt, år 2004 likaså till åtta projekt och år 2005 till sex projekt. Sammanlagt fick 22 projekt finansiering, varav två var resestipendier. Två projekt bestod av ett arbetspar, så sammanlagt 24 personer kom i åtnjutande av stipendier från projektet.

Stipendierna delades ut till projekt inom industridesign och grafisk formgivning. År 2003 prioriterades glas och trä som material, år 2004 textil och trä och år 2005 metall, plast och papper.

Sammanlagt inkom 46 ansökningar till programmet, varav 17 år 2003, 17 år 2004 och 12 år 2005. Fördelningen mellan de båda länderna var följande: 19 ansökningar från Finland och 27 från Sverige.

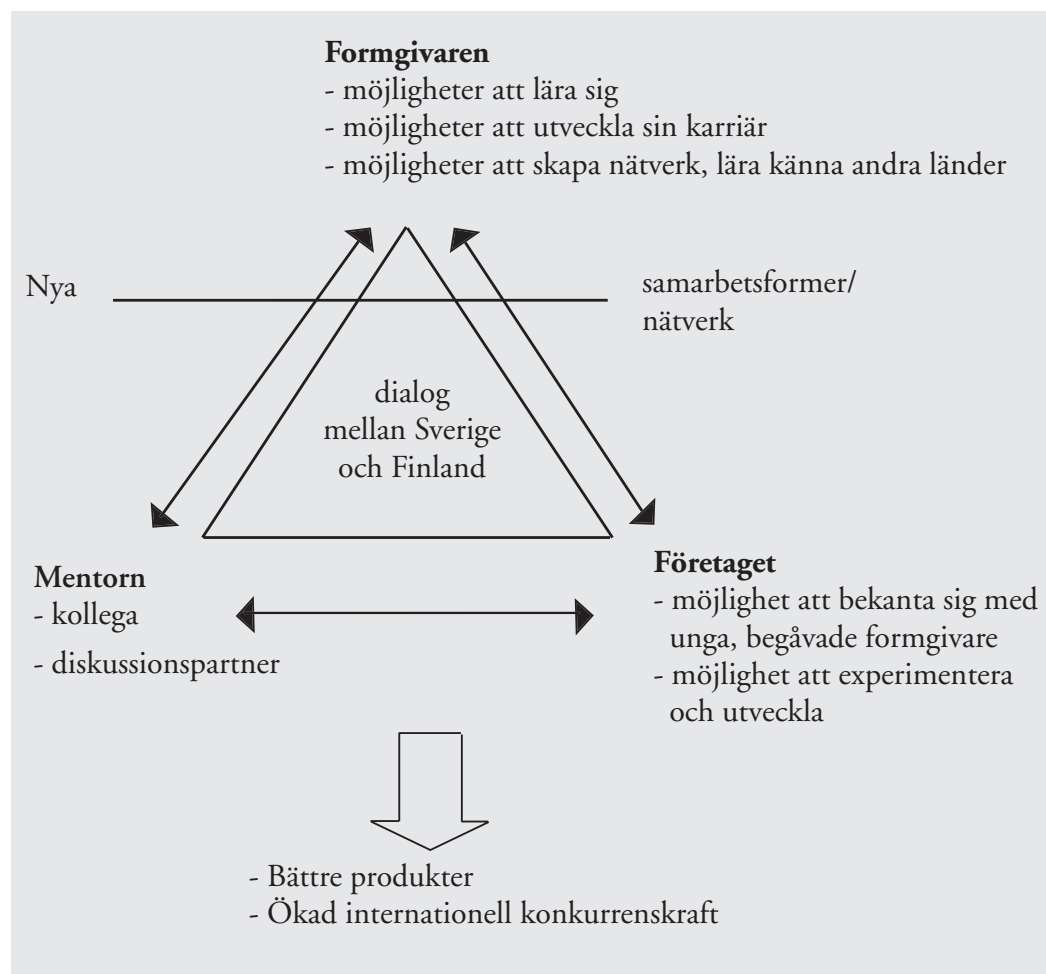
Allokerade resurser

De totala kostnaderna för projektet under åren 2001–2006 var 376.306,12 €, varav Sveriges andel var 165.872,58 € och Finlands andel 210.433,54 €. Stipendiernas andel av de totala kostnaderna var 52 %, och 16 % utgjordes av kostnader för att leda projektet. Den resterande andelen användes bl.a. till seminarier samt till utgifter för marknadsföring av projektet. I utgifterna finns inte lönekostnader för fondsekretariatet, den insats som Hanaholmen stod för eller arvoden till styrgruppen.

Evaluering

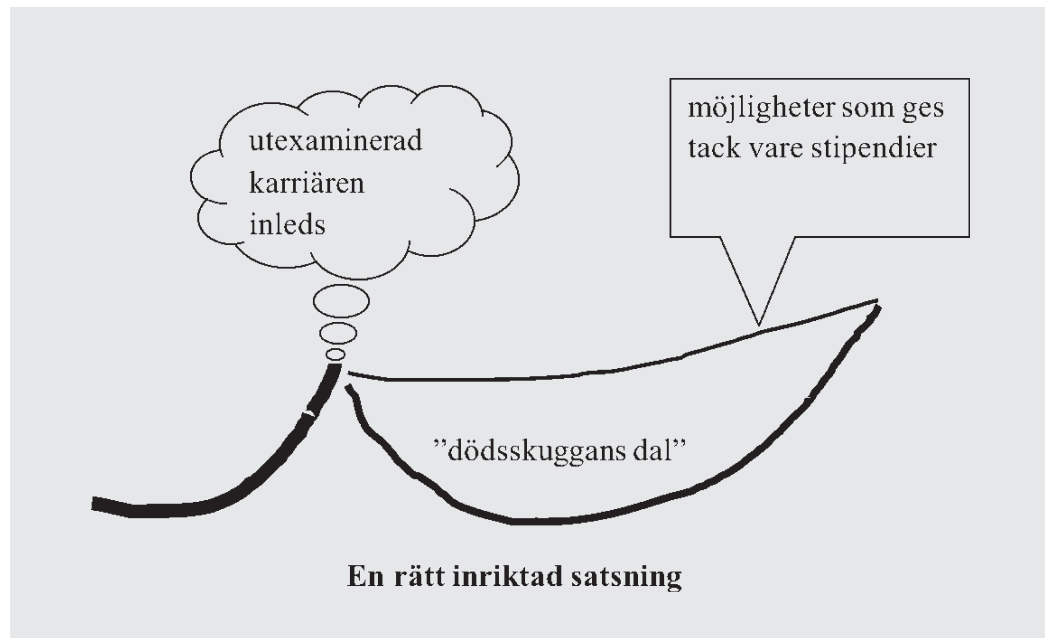
Konceptet var lyckat

Det aktuella konceptet, samarbetet mellan tre olika aktörer, med vars hjälp man ville 1) öka kännedomen, kontakten och dialogen mellan de två grannländerna 2) erbjuda möjligheter till karriärutveckling för unga formgivare samt 3) påverka utvecklingen av formgivningsbranschen och den internationella konkurrenskraften i länderna, var synnerligen lyckat. Man kan verkligen tala om en ”djupverkan” i samband med projektet, som kommer att ge stort utbyte.

Stipendiet gav unga formgivare en unik möjlighet

Stipendiaternas svar på frågorna om fördelar och resultat som projektet lett till, började oftast med spontana tack och beröm: jättefint, lysande, fantastiskt, utmärkt, unikt! De tyckte att projektet erbjöd unga formgivare i början av sin karriär en unik möjlighet att koncentrera sig på ett större projekt under den mest sårbara perioden av karriären.

De har fått stöd av en erfaren mästares sakkunskap och möjlighet att koncentrera sig på sitt arbete tillsammans med ansedda svenska och finländska företag. Mentorerna har genomgående fått mycket tack för sitt arbete och de har visat stor uppskattning av de unga formgivarnas arbete.

Stipendiet från den ansedda fonden var tillräckligt stort och och rätt dimensionerat för att ge arbetsro och dessutom har storleken på stipendiet gett stipendiaterna en hög status och gjort det enklare för dem att skapa nya kontakter. Det är inte alla som får stipendier av denna storleksklass. Det har öppnat många dörrar. För de flesta innebär det också ett viktigt erkännande och en uppmuntran, som stärkte självförtroendet hos den unga formgivaren i början av sin karriär.

Projektet Formgivare i dialog har varit en absolut framgång

Projektet Formgivare i dialog har varit en absolut framgång. Projektet har varit imponerande och lyckat, tack vare en lyckad idé, den ekonomiska satsningen, deltagarnas höga standard, rätt vald åldersgrupp och projektets tidsmässiga omfattning och framför allt tack vare en samverkan mellan dessa faktorer. I samband med detta projekt kan man verkligen tala om en djupverkan. Säkert är att projektet kommer att ge stort utbyte och att effekten blir långvarig.

Företagen har ansett den erbjudna möjligheten vara ytterst intressant, de har tyckt att stipendiaterna har varit kompetenta, och i sin egen informationsförmedling har de nämnt att de deltagit i Kulturfondens för Sverige och Finland projekt. Man har upplevt att detta omnämnande har ökat den egna verksamhetens anseende.

Stipendiaterna har på ett förträffligt sätt utnyttjat möjligheten att bekanta sig med grannlandets kultur, skapa kontakter med sina kolleger och med företagen. Möjligheten att arbeta inom ett företag med många sakkunniga har varit viktigt och inneburit en möjlighet att lära sig mera. Det är de bästa förmågorna och aktörerna från bägge länderna som deltagit i projektet.

Projektet har finansierat 24 stipendiaters arbete. Men det har på olika sätt mobiliserat en mycket större grupp personer; sammanlagt har uppskattningsvis tjugo gånger så många, dvs. ca 500 personer, arbetat för projektet Formgivare i dialog. Om man ser det så, har den genomslagskraft detta projekt haft varit väldigt stor. Som mest har en enskild stipendiat fått stöd av uppemot 45 personer på ett företag.

Alla har upplevt det som ytterst värdefullt att få lära sig förstå de olika kulturerna i våra länder. De språksvårigheter som ofta uppstått har inte varit ett hinder för arbetet, utan en positiv utmaning som formgivaren måste lösa. Att lösa problem och kunna kommunicera hör till en formgivares yrkesfärdigheter.

Programmet har lett till en stor mängd utmärkta formgivningsresultat, varav endast en liten del har lett till produktion. En del av formgivarna fortsätter arbetet och det är sannolikt att ytterligare många produkter kommer att ingå i företagets kollektioner. Att få en produkt upptagen i företagets kollektion var en värdefull bonus för alla, men det var inte projektets viktigaste resultat.

Projektet Formgivare i dialog är fondens största ekonomiska satsning hittills. Fondens finländska och svenska part svarade likvärdigt för finansieringen av projektet. Projektet har gett många lärdomar och hjälpt alla att förstå hur ett omfattande projekt bör organiseras, för att behållningen och resultaten skall bli ännu bättre.

Projektet är också det mest omfattande samarbetet mellan Finland och Sverige när det gäller formgivning och det har även haft en positiv inverkan på utvecklingen av formgivningsbranschen.

Det lönar sig absolut att fortsätta att satsa på formgivning

Det lönar sig absolut att fortsätta detta unika projekt och visa fram resultaten från det. Detta skulle öka projektets genomslagskraft, synliggöra det värdefulla arbete som gjorts av företagen, mentorerna, stipendiaterna, projektets styrgrupp och projektledaren och skulle samtidigt öka kännedomen om fondens verksamhet i bägge länderna. Den utförliga rapporten innehåller även konkreta förslag till andra fortsatta åtgärder.